

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

I. Országos Táblakép-festészeti Biennále. Kiállítás a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában, és az Ifjúsági Házban.

Féner Tamás Balázs Béla-díjas fotóművész és Kürti Mihály fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, szeptember 4-ig.

Geszler Mária, Szalai László, Zavadzky Éva keramikusok kiállítása a Gulácsy-teremben, augusztus 13-ig.

A Szegedi Nyomdának, országos versenyen kiváló minősítést nyert kiadványából kiállítás a Technika Házában, augusztus 12-ig.

Schéner Mihály festményei és szobrai Újszegeden, a November 7. Művelődési Házban augusztus 10-ig.

Váró Márton szobrászművész alkotásai a Móra Ferenc Múzeum Kupolagalériájában, augusztus 20-ig.

Vankóné Dudás Juli népművész kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai:

Szeged múltja, jelene, jövője — várostörténeti kiállítás a várkertben.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Szeged-Táppé, Vártó út 4.

Ablakok a kerámiára

A cím konkrét is, jelképes is. Részint utal Geszler Mária Munkácsy-díjas keramikus alkotásaira, részint a Gulácsy Lajos-teremben rendezett tárlaton kerámiaművészetünk három útjára tekinthetünk. Hisz Geszler Mária munkái mellett ott láthatjuk Szalai Lászlót és Zavadzky Éva alkotásait is — s mindhárom oly külön- böző, mintha három égtáj felé nyitnánk ablakot.

Geszler Mária néhány évvel ezelőtt már rendezett Szegeden önálló kiállítást, akkor elsősorban közép-ázsiai éiményeinek letisztult és kerámiában megfogalmazott emlékeit mutatta be. Most néhány éves kísérletezés után azokat az alkotásait hozta el, amelyeknek lényege a kerámia és a grafika újabb eljárásaként ismert szitalányomat háziasítása.

A kerámiai, mint anyaghoz kötött művészet, mint for-

málható, gyúrhető, alakítható műfaj kapcsolódik a szitalányomattal, mint a fotográfia eredményeit asszimiláló grafikai technikával. S bár néhány térforma is látható a kiállításon, Geszler Mária művészi pályáján ezek az előbb említett munkák a meghatározóak, a lényegesek, az eredetiek, az úttörő jelentőségűek. Egyik sorozatán régi városképek szelvényei barnult foltjait mentette át a gyűrődések keretébe helyezett táblaképként készült művekké; másutt tájak fotográfiai pozitív-negatív, lényegre törő, dekoratív ritmusait ötvözte kerámia-falikepekkel, ismét másutt kékeszöld függönyök élményszereit és plasztikus megragadására törekedett. Geszler Mária eredeti és egyéni világát tekintett kitért ablakból, nem véletlenül, hogy az utóbbi években sorra kapta hazai és külföldi kiállitáso-

kon az elismeréseket, díjakat, melyek közül kiemelkedik az Erfurti Quadriennálé elismerése, a legutóbbi három pécsi kerámiabiennálé díja, az ezüstérem, melyet tavaly Vallaurisban kapott.

Szalai László munkáival két emlékezetes találkozásom volt. Az egyik jó tíz évvel ezelőtt, a szegedi Tömörkény gimnázium alagsorában, ahol mint szakoktató dolgozott, a másik tavaly Pécsen, ahol a hetedik országos kerámiabiennálén Törös című háromrészes sorozata első díjat kapott. Pedig sok minden történt az évtized alatt a szegedi művészettel. A Tömörkény gimnázium és művészeti szakközépiskola kerámia tagozatán tanult, majd 1972-től az Iparművészeti Főiskola kerámia szakának hallgatója lett, ahol 1977-ben szerzett diplomát. Ezt követően a Főiskola kerámia szakoktatója, majd 79-től a Kecskeméti Kerámia Stúdió műhelyfőnöke lett. Egy éve önálló tervezőként dolgozik, munkáival most a szülőváros közönsége is megismerkedhet. Ösmagokra emlékeztető edényeket formál, melyeknek héjrepedéseit elemi erők feszítik, s erre utalnak a föld-színek, az agyagszürkék, szienavörösek, sárbarnák.

Kár, hogy a tárlatra — legalább bemutatásként — nem hozta el nagyszerű díjnyertes sorozatának darabjait, melyek pompásan ötvözik a természeti erők és az emberi rációt ellentmondásos, de egymást sohasem nélkülöző ujljenymatait.

Zavadzky Éva az emberi test nyomatait, mint régészeti leleteket kezeli. A férfi és női torzók úgy tűnnek domborművű kerámiaképekben, mintha ezek a felhármtetek őriznék a humánium legspecifikusabb jégeit. Fehér és nyers színű anyagokkal dolgozik, melyeknek jó ellenpontja a sötét háttér. Bár ötlei nem eredetiek — izgalmasabb megoldásban láthattuk már ezeket Mészáros Mari üvegsoberaín —, mégis figyelmet érdemelnek, mert az emberről mondanak el érvényes és hiteles adatokat. Zavadzky kísérletet tesz arra, hogy a kerámiát autonóm művészetté, szobrászi érvényességű műfajjá emelje. Feszegeti a műfaji karikatokat, s talán már csak anyagában köthető ahhoz az ősi tárgyformáló kultúrához, amelyet fazekasságnak, cseprepségnek vagy újkeletű nevén iparművészetnek nevezünk. Hogy nem eredménytelenül, arra bizonyosság: a kerámia nemzetközi fővárosában, Faenzában már kétszer mutatkozott be. Ez is egy ablaknyi lehetőség a műfaj széles horizontjából.

Tatjana Boborikina

Meghalt Gyólai István

Fájdalmas veszteség érte Szeged forradalmi munkásságát: egyik legtapasztaltabb, legtöbbet cselekvő tagja, Gyólai István távozott sorainkból.

1896. szeptember 24-én született Szegeden, 1913-tól vett részt a munkásmozgalmában, a szakszervezet és az SZDP tagja. 1915-től katonai volt, 1918-ban pedig vöröskatonaként a Tanácsköztársaságot védelmezte. Az első magyar proletárállam bukása után Belgrádba szökött elvtársaival, Krim Antallal, Dékány Istvánnal, Kiraly Ferencel és Somogyi Ferencel.

Szegedre 1923 decemberében tértek vissza. Gyólai István újból bekapcsolódott a munkások szervezkedésébe, kapcsolatot talált a városban tevékenykedő haladó gondolkodású emberekkel. 1924-ben a Magyarországi Építőmunkások Országos Szövetsége vezetőségi tagja lett. A húszas évek második felében illegális összefogásokat tartottak id. Komócsin Mihállyal, Kálmán Józseffel, Halász Györggyel, Gombai Mihállyal, Ladvánzky Józseffel, Bakacsi Jánossal. Bérmozgalmat szerveztek, részleges sztrájkokat tartottak. Később is folytatták az illegális munkát, általános építéssztrájkot szerveztek. Több munkaadóval, rövidebb munkaidőt követeltek. Gyólai István tagja volt a szociáldemokrata párt szegedi végrehajtó bizottságának, 1944-ig a Szakszervezeti Bizottság alelnökeként tevékenykedett. 1932-től 1944-ig részt vett a Vörös Segély tevékenységében, maga is gyűjtött adományokat. A második világháború éveiben többször tartottak náluk házkutatást, fegyvereket, rőpcédulákat kerestek lakásukban. 1944-ben Ricseré internálták.

A felszabadulás Szegeden érte. A szervezőbizottság tagjaként részt vett a Magyar Kommunista Párt megalakításában. 1948-ig tagja volt az MKP szegedi végrehajtóbizottságának. 1944-ben elkezdte Dél-Magyarországon szervezni az Építők Szakszervezetét. 1948-ig szakmaközi titkárként

tevékenykedett. Részt vett a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakításában. Tagja lett a Nemzeti Bizottságnak, Szeged egyik képviselője az Ideiglenes Nemzetgyűlésben. 1947-ben Zombori Jánosral, Kiss Pállal és Gombai Jánossal megalakították az első szegedi szocialista építőipari szervezetet, a DÉLÉP elődjét, melynek első igazgatójává Gyólai Istvánt nevezték ki.

A tanácsok megalakulásától 1980-ig folyamatosan részt vett a városi tanács munkájában. Állandó segítőtje volt a városi pártbizottságnak, instruktorként dolgozott.

1956 októberében fegyveres készenlében állt a párt ház védelmére. Az ellenforradalom után közvetlen részt vállalt a kommunista párt újjászervezéséből. 1957. február 5-én az építőipari vállalat igazgatójaként ment nyugdíjba. Később is részt vett politikai munkában. a Szakszervezeti Bizottság elnöke volt, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának, s 1980-ig pedig a városi pártbizottság tagja.

Eredményes tevékenységét a szakszervezeti mozgalom két alkalommal Szakszervezeti Munkáért arany fokozattal, a munkáshatalom számos kitüntetéssel honorálta: 1955-ben Magyar Partizán Emlékérmel, ugyanabban az évben Szocialista Munkáért Emlékérmel. 1959-ben Magyar Tanácsköztársasági Emlékérmel, 1964-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1967-ben a Szocialista Hazáért Érdemrendet, 1970-ben a Munka Vörös Zászló Érdemrendet, ugyancsak 1970-ben a Felszabadulási Jubileumi Emlékérmel, 1980-ban pedig a Szocialista-Magyarországiért Érdemrendet kapta.

Gyólai István, a szegedi munkásmozgalom több nemzedékének tanítója, példaképe volt. Családtagnál, elvtársai, barátai, augusztus 12-én, pénteken, 15 órakor a Belvárosi temetőben vesznek végső búcsút tőle.

MSZMP Szeged városi Bizottsága

Bezárult

az ornitológiai tábor

Megjelölt cinegek

Kedvező eredménnyel zárult a diákok ornitológiai táborozása, amelyet a Tömörkényi község határában levő Csaj-tónál rendeztek. Csongrád, Szolnok, Szabolcs, Pest és más megyékből meghívott fiatalok váltották egymást a Magyar Madártani Egyesület pusztaszeri csoportjának kezdeményezésére létrehozott háromhetes táborozáson. Ez idő alatt mintegy 1 ezer 400 költöző szárnyast jelöltek meg az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal dél-alföldi felügyelőségének szakmai irányításával.

A tábor lakói a tó mentén, a sűrű nádasban kis nyiladékokat vágtak. Ott feszítettek ki a 12 méter hosszú és 4 méter magas függönyhálókat. A speciális csapdával befogott madarakat Budapest Csaj-tónál rendezték. Csongrád, Szolnok, Szabolcs, Pest és más megyékből meghívott fiatalok váltották egymást a Magyar Madártani Egyesület pusztaszeri csoportjának kezdeményezésére létrehozott háromhetes táborozáson. Ez idő alatt mintegy 1 ezer 400 költöző szárnyast jelöltek meg az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal dél-alföldi felügyelőségének szakmai irányításával.

A tábor lakói a tó mentén, a sűrű nádasban kis nyiladékokat vágtak. Ott feszítettek ki a 12 méter hosszú és 4 méter magas függönyhálókat. A speciális csapdával befogott madarakat Budapest Csaj-tónál rendezték. Csongrád, Szolnok, Szabolcs, Pest és más megyékből meghívott fiatalok váltották egymást a Magyar Madártani Egyesület pusztaszeri csoportjának kezdeményezésére létrehozott háromhetes táborozáson. Ez idő alatt mintegy 1 ezer 400 költöző szárnyast jelöltek meg az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal dél-alföldi felügyelőségének szakmai irányításával.

A tábor lakói a tó mentén, a sűrű nádasban kis nyiladékokat vágtak. Ott feszítettek ki a 12 méter hosszú és 4 méter magas függönyhálókat. A speciális csapdával befogott madarakat Budapest Csaj-tónál rendezték. Csongrád, Szolnok, Szabolcs, Pest és más megyékből meghívott fiatalok váltották egymást a Magyar Madártani Egyesület pusztaszeri csoportjának kezdeményezésére létrehozott háromhetes táborozáson. Ez idő alatt mintegy 1 ezer 400 költöző szárnyast jelöltek meg az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal dél-alföldi felügyelőségének szakmai irányításával.

Harminczéves a rádió szolnoki stúdiója

Harminc évvel ezelőtt — 1953. augusztus 9-én — kezdte meg rendszeres adását a Magyar Rádió szolnoki körzeti stúdiója. A vezetékes rádióon fogható műsor kezdetben felőránt át tájékoztatta a hallgatókat a Közép-Tisza-vidéken történelmi, Hamarosan megkezdtek 60 kilovolt teljesítményű önálló adó építését, amelynek üzembe állítása jeles történelmi dátumhoz kapcsolódik: 1956 november 4-én Szolnokról hangzott el a forradalmi munkás-paraszti kormány felhívása a magyar néphez. Az első élő közvetítést 1957. augusztus 20-án, a kújszállási alkotmány-napi nagygyűlésről sugározták. Jelenleg hetente tizenhárom óráig magyar és 30-30 perces szlovák és román műsorra jelentkezik a szolnoki stúdió.

Balettműhely Leningrádban

Eifman és együttese

Ha a leningrádi balettről beszélünk, mindenekelőtt tudnunk kell, két fő irányzata létezik. A világhírű klasszikus orosz iskola folytatása és továbbfejlesztése, valamint a klasszikus orosz balett tradíciójára épülő új előadások színre vitele. Ilyen baletteket láthatunk a moszkvai Nagyszínház együttesének előadásában is. Leningrádban főleg ez a műfaj alkotja a Kisszínház és a Kisszínház balettegyüttesének repertoárját, ebből mutatják be Szegeden a Giselle-t.

Ezúttal azonban az orosz, s egyben a leningrádi balett Magyarországon kevésbé ismert másik irányzatáról, az úgynevezett modern balettről szeretnék beszélni. A modern irányzatról tudnunk kell, hogy nem szűkítható le az úgynevezett rockbalettre. Szinte magától értetődik, hogy ez az új irányzat a Szovjetunióban szintén a klasszikus orosz iskolára épül, elválaszthatatlan annak világszerte ismert hagyományaitól. Ha igazán pontosak akarunk lenni, akkor a modern leningrádi balett meghatározásánál a klasszikus balett kifejező eszközeinek az új, még születőben levő és szemünk előtt formálódó formanyelvvel való szerves egységéről, kapcsolatáról kell beszélnünk.

Az ilyen értelemben vett modern balett nem idegen a klasszikus iskola olyan nagy műhelyeitől sem, mint a leningrádi Kirov Színház vagy a Kisszínház. Példaként említhetünk az orosz irodalmi témát feldolgozó Jaroslavná című előadást, vagy a Kirov Színház Püpos lovacska előadását. Részletesebben két leningrádi balettegyüttes szerelnék foglalkozni, amelyek főleg a fenti értelemben vett modern balett produkciók színre viteleit tűzték ki célul. Az egyik együttest Borisz Eifman vezeti. Mindössze öt éves múltra tekinthet vissza, de e viszonylag rövid idő alatt is jelentős sikereket ért el. Az Eifman-vezette együttest jól ismerik a Szovjetunióban, az utóbbi évek néhány produkciójára külföldön is felfigyeltek. Művészi próbálkozásuk igaz sokrétűek: repertoárjukon megtalálhatóak mind az úgynevezett komoly, filozofikus hangvételű baletteleadások,

mind a baletben kifejezett, olykor rezignált hangvételű reflexiók férfi és nő kapcsolatáról, művészi hivatásról, művészsorsáról stb. A férfi és nő problémáját megjelenítő, filozofikus hangvételű Két szólam — a Pink Floyd együttes zenéjére írt duett. Ez a 10 perces darab magas művészi szinten jeleníti meg két ember kapcsolatának történetét, akik konfliktusukat végül is harmóniában képesek feloldani.

Az együttes 1980-ban Dosztojevszkij A féltékeny című műve alapján alkotott kompozícióját mutatta be. Már maga a tény, hogy a rendező, a balettmester ehhez a műhöz fordult, a művészi elgondolás mélységéről beszél. Mi több, a zene kiválasztása is erre utal: Csajkowszkij VI. szimfóniája nemcsak remekmű, de valódi mélység, érzelmi gazdagság jellemzi.

Eifman rendelkezik azzal a képességgel, hogy a klasszikus orosz balett hagyományait a modern műfaj követelményeivel ötvözze, magas szinten. Eppen ez az összekapcsolás teremti meg a lehetőséget az alkotó balettmester művészi elképzeléseinek, gondolatainak hű tolmácsolására. A dosztojevszkij mű alapján alkotott balett-kompozíció természetesen nem a regény egészének vagy valamely részének szó szerinti olvasatát adja, ezt különben sem várhatnánk el egy alig 30 perces előadástól. Magától értetődik, hogy ez a balett-kompozíció a rendező Eifmannak a regényhez való viszonyulását, a regény gondolatainak egyéni művészi interpretációját fejezi ki. Képletesen szólva: a balettmester a lelkek dosztojevszkij polifóniáját, bonyolult kölcsönhatását viszi táncszínpadra.

Első hallásra valószínűleg furcsának tűnik, hogy Miskin herceg trikóban lép színpadra, s kezének-lábának mozgásával fejez ki valamit, azaz táncolni kezd. De ha meggondoljuk, hogy az igazi balett nem más, mint plasztika, amely a lélek belső mozgását jeleníti meg a zene és a kifejező gondolat útmutatásait követeve, akkor érthetővé válik Miskin herceg ilyen megjelenése a balettszínpadon.

Tatjana Boborikina